

Uchwała Nr 349/2015
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 21 maja 2015 r.

w sprawie wniosku Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku *zarządzanie* prowadzonym na Wydziale Zarządzania na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim

Na podstawie art. 52 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej uchwala, co następuje:

§ 1

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej, uwzględniając opinię Zespołu odwoławczego, uznało, iż wyjaśnienia przedstawione we wniosku **Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu** o ponowne rozpatrzenie sprawy oceny programowej na kierunku *zarządzanie* prowadzonym na **Wydziale Zarządzania** na poziomie studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim **nie uzasadniają zmiany oceny warunkowej** wyrażonej w § 1 Uchwały Nr 84/2015 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 19 lutego 2015 roku.

Warunkowa ocena programowa, o której mowa w § 1 wzmiankowanej Uchwały, została wydana zgodnie z określonymi w Statucie PKA warunkami przyznawania ocen, uwzględniającymi stopień spełnienia poszczególnych kryteriów oceny programowej, bowiem kryteria odnoszące się do celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji, programu studiów, oraz wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia uzyskały ocenę znacząco.

W Uchwale Nr 84/2015 sformułowano następujące zarzuty w stosunku do poszczególnych kryteriów:

1) Kryterium dotyczące celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji otrzymało ocenę „znacząco”.

W trakcie wizytacji ustalono, iż efekty kształcenia dla kierunku *zarządzanie* w zbyt skromnym zakresie odnoszą się do umiejętności, co z uwagi na praktyczny profil kształcenia ma istotne znaczenie. Treści efektów przedmiotowych nie zawsze odpowiadają kategoriom, do których je zakwalifikowano. Na przykład w przedmiocie „Finanse przedsiębiorstw” do efektów w zakresie wiedzy zaliczono efekt typowy dla kategorii umiejętności „Student umie analizować sprawozdania finansowe, rozpoznawać sytuację finansową przedsiębiorstwa oraz stosować instrumenty ...”. Zdarzają się dosłowne powtórzenia efektów w zakresie wiedzy i umiejętności w ramach tego samego przedmiotu – np. „Zarządzanie innowacjami”. Ponadto stwierdzono, że w niewłaściwy sposób przebiega weryfikacja jakości prac dyplomowych stanowiących podstawowy element oceny osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Bardzo duża ich część nie jest związana z ocenianym kierunkiem studiów, a także charakteryzuje się niskim poziomem merytorycznym i metodologicznym.

Stanowisko Uczelni:

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy w kontekście zarzutu dotyczącego zbyt małego wyeksponowania w kierunkowych efektach kształcenia efektów w zakresie umiejętności Uczelnia wskazała, iż w opisie efektów kształcenia przygotowanym dla ocenianego kierunku studiów sformułowano 17 efektów w zakresie umiejętności oraz przedstawia na dowód tego twierdzenia w Załączniku nr 1 uchwałę nr 5/2012 Senatu WSZ „Edukacja” z dnia 14.03.2012. Ponadto stwierdza się, iż przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych uczestniczący w procesie kształtowania programu kształcenia nie sygnalizowali, iż efekty kształcenia w zbyt małym zakresie odnoszą się do umiejętności.

Wnioskodawca stwierdza, iż w przypadku sylabusów z przedmiotów „Finanse przedsiębiorstw” i „Zarządzanie innowacjami” faktycznie wystąpiły niedociągnięcia przy formułowaniu efektów kształcenia. Jednocześnie w Załączniku nr 2 zamieszczono skorygowane sylabusy dwóch wzmiankowanych przedmiotów. Ponadto zauważa się, iż nie sam zapis w sylabusie jest istotny, lecz ważna jest „intencja dydaktyczno-wychowawcza”. Uczelnia informuje, iż podejmuje działania zmierzające do zapewnienia ujednolicenia formy podawania efektów kształcenia w kartach przedmiotów. Temu celowi służyć ma powołanie opiekunów merytorycznych, odpowiedzialnych za przygotowanie sylabusów wzorcowych. Informacja na ten temat została zamieszczona w Załączniku nr 3. Wnioskodawca informuje o wprowadzeniu od roku akademickiego 2014/2015 zmodyfikowanego wzoru sylabusu, w którym uwzględnia się szczegółowe wymagania dotyczące przypisanych poszczególnym przedmiotom efektów kształcenia (Załącznik nr 4). Dodatkowo poinformowano o wprowadzeniu Zarządzeniem nr 14c/2014 Rektora WSZ „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 5 września 2014 roku procedury weryfikacji realizacji efektów kształcenia.

Uczelnia odniosła się do zarzutu dotyczącego jakości prac dyplomowych, oraz przebiegu procesu ich weryfikacji. Poinformowała, iż zarządzeniem Dziekana nr 1/2014 wprowadzono procedurę oceny jakości prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich). Ponadto prowadzi się systematyczne semestralne narady metodyczne z promotorami, w czasie których szczególną uwagę zwraca się na zasady formułowania tematów prac dyplomowych i ich korelację z kierunkiem i specjalnością studiów. W trakcie narad metodycznych omawiane są także metodologiczne aspekty prowadzenia badań empirycznych, w tym formułowanie wniosków końcowych ze względu na przydatność praktyczną. Działania związane z pracami metodycznymi zostały potwierdzone dokumentacją zawartą w Załączniku nr 3.

Stanowisko Prezydium PKA

W odniesieniu do zarzutu zbyt małego wyeksponowania w zestawie efektów kształcenia efektów w zakresie umiejętności można potwierdzić, iż w przytoczonej Uchwale Senatu formułuje się 17 efektów w zakresie umiejętności, natomiast w zakresie wiedzy sformułowano 21 zakładanych kierunkowych efektów kształcenia. Zarzut nie dotyczył jednak liczby efektów lecz adekwatnej do praktycznego profilu kształcenia struktury zakładanych efektów kształcenia. W programach kształcenia uczelnie mają prawo decydować o szczegółowości i związanej z tym liczbie efektów kształcenia, jednak proporcje efektów umiejętnościowych do pozostałych efektów kształcenia, a szczególnie efektów w zakresie wiedzy, powinny odzwierciedlać przyjęty profil kształcenia. Zatem należy podtrzymać opinię wyrażoną w Uchwale PKA o niedostatecznym jak na profil praktyczny wyeksponowaniu efektów w zakresie umiejętności. **Zarzut zostaje podtrzymany.**

Odnosząc się do kwestii formułowania efektów przedmiotowych w sylabusach warto docenić działania Uczelni w zakresie poprawy treści dwóch kart przedmiotów wymienionych

w Uchwale PKA oraz podjęcia kroków zmierzających do zapewnienia jednolitego i prawidłowego formułowania szczegółowych efektów kształcenia w ramach całego programu kształcenia. Właściwym kierunkiem działań jest zarówno zmodyfikowanie wzoru sylabusu jak i powołanie osób odpowiedzialnych za przygotowanie sylabusów wzorcowych czy prowadzenie konsultacji metodycznych dla pracowników. Jednocześnie należy podkreślić, iż w Uchwale PKA wskazane przedmioty potraktowano jako przykłady uchybień, które występują w kartach przedmiotów. Dokonana poprawa jedynie dwóch sylabusów nie gwarantuje, iż zostały usunięte wszystkie uchybienia w zakresie formułowania przedmiotowych efektów kształcenia. Aby stwierdzić, iż brak jest już tego rodzaju uchybień konieczna byłaby analiza wszystkich kart przedmiotów. W związku z powyższym nie można potwierdzić pełnego usunięcia zaistniałej nieprawidłowości. Dokonana w ramach oceny programowej ocena kryterium dotyczącego celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji na poziomie „znacząco” właściwie odzwierciedla stan zaawansowania prac na rzecz zapewnienia prawidłowej struktury efektów kształcenia i stymuluje do podejmowania dalszych działań w tym zakresie, co zresztą Uczelnia sama deklaruje we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy. **W związku z powyższym zarzut zostaje podtrzymany.**

W odniesieniu do zarzutu związanego z jakością prac dyplomowych należy docenić obecne działania Uczelni dotyczące procesu dyplomowania. Ważne jest opracowanie załączonej do dokumentacji wniosku procedury kontroli prac dyplomowych. W ramach tego dokumentu precyzyjnie określono między innymi wymagania dotyczące prac dyplomowych i procedury weryfikacji ich jakości. Należy podkreślić, iż struktura przedłożonego dokumentu tworzy właściwe warunki do zapewnienia wysokiej jakości prac dyplomowych. Faktyczną skuteczność nowo wdrożonych procedur będzie można określić dopiero na podstawie prac dyplomowych zrealizowanych w trakcie ich obowiązywania. Wynika stąd zasadność ponownej weryfikacji jakości prac dyplomowych przez PKA. **W związku z powyższym zarzut zostaje podtrzymany.**

Biorąc powyższe pod uwagę Prezydium stwierdza, że we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy nie przedstawiono argumentów, które pozwoliłyby na zmianę oceny kryterium dotyczącego celów i efektów kształcenia oraz systemu ich weryfikacji.

2) Kryterium dotyczące programu studiów uzyskało ocenę „znacząco”.

W trakcie wizytacji stwierdzono, że udział zajęć realizowanych w formie wykładów jest zdecydowanie zbyt duży z punktu widzenia możliwości osiągnięcia efektów kształcenia w zakresie umiejętności. Ponadto stwierdzono zbyt niski wymiar praktyk zawodowych, który ogranicza nabycie umiejętności i kompetencji społecznych w praktycznym profilu kształcenia, a także zbyt niski wymiar zajęć z przedmiotu seminarium dyplomowe.

Stanowisko Uczelni:

We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy w kontekście zarzutu dotyczącego zbyt dużego wymiaru zajęć realizowanych w formie wykładów Uczelnia stwierdza, iż zdecydowana większość studentów kierunku *zarządzanie* to osoby czynne zawodowo, „pracujące na stanowiskach zbieżnych z kierunkiem studiów”. Wnioskodawca informuje, iż w efekcie niecałe 20% studentów z ocenianego kierunku przystępuje do obowiązku realizacji praktyk zawodowych. Odnośnie wymiaru praktyk Uczelnia stwierdza, iż na dzień wizytacji ZO PKA nie obowiązywały regulacje prawne dotyczące wymiaru praktyki zawodowej, stąd zdaniem Wnioskodawcy niezrozumiałą jest zarzut dotyczący niewystarczającego wymiaru praktyki zawodowej. W przeświadczeniu Wnioskodawcy dopiero rozporządzenie Ministra Nauki

i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia ustaliło, że na kierunku praktycznym praktyka ma trwać minimum 3 miesiące. Uczelnia prosi w związku z tym o podanie podstaw prawnych w oparciu, o które zarówno ZO PKA jak i Prezydium PKA, uznały przyjęte przez Uczelnię rozwiązania za nieprawidłowe. Ponadto podkreśla się, iż w obowiązującym w okresie akredytacji planie studiów ponad 45% zajęć na kierunku *zarządzanie* stanowiły ćwiczenia, konwersatoria i inne zajęcia o charakterze praktycznym. Stwierdza się, iż w okresie w którym przeprowadzana była akredytacja zastosowane rozwiązania nie były sprzeczne z żadnym obowiązującym Uczelnię przepisem, zarządzeniem lub ustawą. Natomiast od roku akademickiego 2014/2015 wprowadzone zostały wymagane zmiany. Odnosnie uwagi dotyczącej wymiaru godzin seminarium dyplomowego Uczelnia informuje, iż poza 1 punktem ECTS, który student otrzymywał za zaliczenie seminarium dyplomowego dodatkowo 9 punktów ECTS zdobywał za zdanie egzaminu dyplomowego. Podkreśla się, że w trakcie pisania pracy dyplomowej student może kontaktować się ze swoim promotorem w różnych formach na przykład w czasie konsultacji czy za pośrednictwem platformy elektronicznej. Tym nie mniej Uczelnia informuje, iż w nowym planie studiów wymiar seminarium zwiększono o 15 godzin. Tej zmiany dotyczy Załącznik nr 8 gdzie zawarto uchwały ciał kolegialnych zwiększające wymiar seminarium z 15 do 30 godzin zarówno na studiach I stopnia jak i na studiach II stopnia kierunku *zarządzanie*. W Załączniku nr 7 wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przedstawiono Uchwałę nr 19/2014 Senatu z dnia 18 listopada 2014 r. oraz Uchwałę nr 8/2014 Rady Wydziału Zarządzania Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 21 października 2014 r. w sprawie zwiększenia wymiaru praktyk studenckich i wprowadzenia korekty do planów studiów i programów studiów.

Stanowisko Prezydium PKA

Argument Uczelni sformułowany w kontekście zarzutu dotyczącego zbyt dużego udziału zajęć w formie wykładów oraz stwierdzenia, iż większość studentów kierunku to osoby czynne zawodowo, pracujące na stanowiskach powiązanych z charakterem kierunku, nie może być zaakceptowany. Program kształcenia powinien z założenia wszystkim studentom umożliwiać osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Nadmierny udział zajęć prowadzonych w formie wykładów uniemożliwia zapewnienie odpowiedniego udziału zajęć kształtujących umiejętności i kompetencje społeczne. Z punktu widzenia praktycznego profilu kształcenia realizowanego na studiach I stopnia należy uwzględnić, iż wysoki udział zajęć realizowanych w formie wykładów uniemożliwia realizowanie w wystarczającym zakresie zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym. **Zarzut zostaje podtrzymany.**

Odnosnie wymiaru praktyk zawodowych należy stwierdzić, iż wprawdzie przepisy prawa nie ustalają dokładnego wymiaru praktyk zawodowych, ale uczelnie mając prawo do jego określania powinny tworzyć warunki umożliwiające osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Przyjęcie praktycznego profilu kształcenia oraz w jego ramach efektów z zakresu umiejętności wymusza realizację znacznej części zajęć w formie zajęć praktycznych. Uczelnia wprawdzie deklaruje, iż „ponad 45% zajęć na kierunku *zarządzanie* stanowiły praktyki, ćwiczenia, konwersatoria i inne zajęcia o charakterze praktycznym”, jednak nie można utożsamiać wszystkich wymienionych zajęć z zajęciami o charakterze praktycznym. Zaprezentowane w odwołaniu rozumienie zajęć praktycznych nie spełnia dyspozycji ani rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445), ani obecnie obowiązującego rozporządzenia w tej

sprawie z dnia 3 października 2014 r. (Dz. U. z 2014 r. poz. 1370), w których charakteryzuje się zajęcia praktyczne jako odbywające się w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej i umożliwiające bezpośrednie wykonywanie czynności praktycznych przez studenta. Nie można uznać - jak uczynił to Wnioskodawca, że wszystkie zajęcia niebędące wykładami w sposób niejako „automatyczny” mają charakter zajęć praktycznych. Praktyczny charakter zajęć musi wynikać z przewidzianych treści kształcenia, stosowanych form angażowania studentów do wykonywania czynności praktycznych oraz doświadczenia osób prowadzących takie zajęcia. Brak szczegółowych informacji (np. w sylabusach przedmiotów) o wymiarze i charakterze zajęć praktycznych, a także planowana realizacja jedynie 90 godzinnej praktyki nie pozwala na stwierdzenie, że będą osiągnięte wszystkie zakładane dla profilu praktycznego efekty kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Do wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy Uczelnia załączyła treści uchwał w sprawie zwiększenia wymiaru praktyk zawodowych. Przedstawiono Uchwałę nr 19/2014 Senatu WSZ Edukacja z dnia 18.11.2014 roku w sprawie zwiększenia wymiaru praktyk i dokonania korekty planu i programów studiów od roku akademickiego 2014/2015 oraz Uchwałę nr 8/2014 Rady Wydziału Zarządzania w Wyższej Szkole Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 21 października 2014 roku w sprawie zwiększenia wymiaru praktyk studenckich i wprowadzenia korekty do planów studiów i programów studiów, w § 1 której „Zaleca się zwiększenie wymiaru praktyk studenckich oraz wprowadzenie korekty do planów i programów studiów obowiązujących od roku akademickiego 2014/2015”. Podobnie w § 1 Uchwały nr 19/2014 Senatu WSZ Edukacja z dnia 28.11.2014 roku stwierdza się, iż: „...Senat zatwierdza zwiększenie wymiaru praktyk studenckich na poszczególnych kierunkach studiów, a tym samym dokonanie korekty planów i programów studiów obowiązujących od roku akademickiego 2014/2015”. Działania Uczelni na rzecz zwiększenia wymiaru praktyk zawodowych należy ocenić pozytywnie. Jednakże z treści obu uchwał nie wynika jaki wymiar praktyki zawodowej przyjmuje się na ocenianym kierunku *zarządzanie*. Nie przedstawiono nowego skorygowanego programu kształcenia, w tym planu studiów ani stosownej uchwały Rady Wydziału je przyjmującej. Nie dysponując informacją o nowym wymiarze praktyk zawodowych i ich wkomponowaniu w cały program kształcenia, a w szczególności bez informacji o wymiarze przewidywanych w nim zajęć o charakterze praktycznym należy **zarzut podtrzymać**.

Uchwałę Senatu zawartą w odwołaniu a dotyczącą zwiększenia w nowym planie studiów wymiaru seminarium dyplomowego o 15 godzin można byłoby uznać za satysfakcjonującą, gdyby nie fakt, iż Uczelnia nie przedstawiła tego planu studiów. **W związku z powyższym zarzut w tym zakresie zostaje podtrzymany.**

Biorąc powyższe pod uwagę Prezydium stwierdza, że we wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy nie przedstawiono argumentów, które pozwoliłyby na zmianę oceny kryterium dotyczącego programu studiów.

3) Kryterium dotyczące wewnętrznego systemu zapewnienia jakości ocenione zostało na „znacząco”.

Wizytacja Zespołu Oceniającego wykazała małą skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości. Uczelniany System Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia w WSZ „Edukacja” został formalnie zbudowany, ale nie został skutecznie wdrożony, co potwierdzają zarzuty dotyczące stopnia spełnienia kryteriów oceny jakości kształcenia sformułowane w punktach 1 - 2 Uchwały. Udział studentów w procesie zapewnienia jakości kształcenia jest skromny (nie są nawet członkami Uczelnianej Komisji ds. Jakości

Kształcenia). W Uchwale Prezydium PKA dostrzeżono podjęte w tym obszarze działania Władz Uczelni, które udokumentowane zostały odpowiednimi zarządzeniami Rektora, przyjęte rozwiązania zostały uznane za istotny krok w kierunku budowania kultury jakości kształcenia. Jednocześnie zastrzeżono, iż nie stanowią wystarczającej przesłanki do stwierdzenia, iż uchybienia funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia zostały wyeliminowane.

Stanowisko Uczelni:

Uczelnia w swoim odwołaniu ponownie wskazała na szereg działań doskonalących formalne ramy funkcjonowania Uczelnianego Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Załączono (Załącznik nr 9) zasady funkcjonowania USZiDJK, stanowiące załącznik do Zarządzenia nr 14b/2014 Rektora WSZ „Edukacja” we Wrocławiu z dnia 15.09.2014 roku. We wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy podkreślono, iż w przedstawionych dokumentach bardziej wnikliwej analizie poddano szereg zagadnień, takich jak:

- zgodność merytoryczna treści programu nauczania z założonymi efektami kształcenia;
- udział interesariuszy zewnętrznych w procesie określania efektów kształcenia;
- stopień zaangażowania studentów w proces tworzenia programów nauczania, realizację procesu dydaktycznego, działalność badawczą i ocenę kadry naukowo-dydaktycznej;
- zasadność obsady zajęć dydaktycznych;
- wymagania stawiane studentom;
- zakładane i uzyskiwane efekty studenckich praktyk zawodowych;
- sprawność procesu dyplomowania;
- transparentność i obiektywność procedur stosowanych w procesie kształcenia.

Wnioskodawca wskazał, iż podjęte w obszarze jakości kształcenia działania udokumentowały odpowiednie Zarządzenia Rektora, które zostały przekazane do ZO PKA. W jego ocenie zastosowane rozwiązania stanowią istotną przesłankę do stwierdzenia, że dostrzeżone uchybienia w funkcjonowaniu systemu zapewnienia jakości kształcenia w WSZ „Edukacja” zostały wyeliminowane.

Stanowisko Prezydium PKA

Należy podkreślić, iż informacje o działaniach doskonalących system zapewnienia jakości były już w zdecydowanej większości przekazane w odpowiedzi na raport z wizytacji oraz uwzględnione w ostatecznej ocenie kryterium dotyczącego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Ponowna analiza załączonych materiałów potwierdza opinię wyrażoną w Uchwale PKA, iż przyjęte rozwiązania są właściwe a stworzone formalne ramy funkcjonowania systemu jakości nie budzą istotnych zastrzeżeń. Na ile zostaną skutecznie wdrożone w praktyce można będzie określić dopiero po pewnym czasie ich rzeczywistego funkcjonowania, a zatem w toku powtórnej oceny programowej. **Prezydium podtrzymuje sformułowaną w Uchwale 84/2015 ocenę kryterium dotyczącego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości.**

§ 2

Uchwałę Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej otrzymują:

1. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego,
2. Rektor Wyższej Szkoły Zarządzania „*Edukacja*” we Wrocławiu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
POLSKIEJ KOMISJI AKREDYTACYJNEJ

Marek Rocki